

Otvoreno pismo Vladi RH o stanju u hrvatskoj znanosti i visokom obrazovanju i o planu razvoja do 2026.

Nakon najveće krize koja je pogodila Europu od Drugog svjetskog rata, za potrebe oporavka Republike Hrvatske, razmjerno gledano, predviđeno je najviše novca iz fonda Next Generation EU u odnosu na druge zemlje Europske unije. Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. - 2026. Vlade Republike Hrvatske najavljuje dosad najveće ulaganje od 2,4 milijarde kuna u znanost i visoko obrazovanje. Nedostatak financiranja znanosti i visokog obrazovanja redovito se isticao kao temeljni problem zbog kojeg su se reforme u znanstvenom sektoru odgađale ili nedovršavale. Stoga sada imamo osobitu priliku da u predstojećem razdoblju donesemo novo zakonodavstvo, reformiramo ustanove i odgovorno raspodijelimo znatna financijska sredstva s ciljem podizanja kvalitete hrvatske znanosti i visokog obrazovanja. Bez sustavnih reformi, utemeljenih posebno na ciljevima i mjerama postavljenim u Nacionalnoj razvojnoj strategiji usvojenoj u Hrvatskom saboru, Hrvatska se neće moći odvojiti s dna ljestvice europskih zemalja.

Ovim Otvorenim pismom želimo poručiti Vladi Republike Hrvatske, ali i svim dionicima koji sudjeluju u donošenju novog zakonodavstva, reformiranju ustanova i raspodjeli planiranih sredstava, da sada imamo povijesnu priliku da provedemo toliko potrebne temeljite promjene. Kao skupina znanstvenika koja djeluje u domovini i inozemstvu, osjećamo se pozvanima uključiti se u ovaj proces i pridonijeti podizanju kvalitete hrvatske znanosti i visokoga obrazovanja te radnih uvjeta znanstvenika i nastavnika. U tu svrhu predlažemo skup ključnih načela na kojima smatramo da treba počivati sustav znanosti i visokog obrazovanja u RH, kao i skup konkretnih mjera koje treba poduzeti kako bi se omogućilo ustrojavanje sustava u skladu s navedenim načelima.

I. Sustav znanosti i visokog obrazovanja treba biti uspostavljen na sljedećim načelima:

1. Sloboda i odgovornost znanstvenog istraživanja i poučavanja
2. Originalnost i inovativnost znanstvenog istraživanja i poučavanja
3. Otvorenost i međunarodna prepoznatljivost znanstvenog istraživanja
4. Sustav biranja i napredovanja kadrova te raspodjele resursa u sustavu prema postignućima
5. Odgovornost i transparentnost financiranja
6. Etičnost znanstvenog istraživanja i poučavanja

II. Kako bismo iskoristili povijesnu priliku i ustrojili sustav znanosti i visokog obrazovanja na navedenim načelima, predložimo sljedeće mjere:

1. Utemeljiti novu zakonsku regulativu na analizi postojećeg stanja i u usporedbi s praksom znanstveno uspješnih europskih zemalja. U postupak osmišljavanja novih zakona i pravilnika uključiti ključne dionike, osobito istaknute znanstvenike i nastavnike s velikim međunarodnim iskustvom te predstavnike Europskog istraživačkog prostora. Javnu raspravu o novim zakonima organizirati pravovremeno i u više koraka.
2. Osigurati da sva dokumentacija o provedbi reformi i ulaganja, izvještavanju o nepravilnostima i povratima, kao i praćenju napretka i izvještavanju o ispunjavanju ciljnih vrijednosti i pokazatelja bude javno dostupna.
3. Uspostaviti cjeloviti, pravični i odgovorni sustav programskog financiranja znanstvenih instituta i sveučilištā s transparentnim i mjerljivim pokazateljima uspješnosti te periodično evaluirati ciljeve.
4. Uspostaviti sveobuhvatni, neovisni i učinkoviti sustav osiguranja kvalitete znanstvenih instituta i sveučilištā te periodično evaluirati ciljeve. Članove nacionalnih (NVZVOTR, HRZZ, AZVO i sl.) i drugih tijela i odbora birati prema načelima postignuća i uključivosti.
5. Osigurati neovisan rad Hrvatske zaklade za znanost (HRZZ) i omogućiti da bude adekvatno financijski, kadrovski i organizacijski opremljena.
6. Ustrojiti nacionalno tijelo za etiku u znanosti i visokom obrazovanju kojemu bi sva ostala etička tijela bila supsidijarna. Osigurati da u tom tijelu bude barem jedan predstavnik iz redova istaknutih hrvatskih znanstvenika u inozemstvu. Navedeno tijelo bilo bi zaduženo za izradu dokumenta sa smjernicama s najboljom europskom praksom vezano za akademsku čestitost i etiku, te za savjetovanje, promociju i edukaciju istih vrijednosti u hrvatskoj akademskoj zajednici. Do ustrojavanja toga tijela omogućiti nesmetani rad Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju.

Autori (abecedno):

1. Dr. sc. **Pavel Gregorić**, Institut za filozofiju
2. Prof. dr. sc. **Mirko Planinić**, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu
3. Prof. dr. sc. **Vlatko Silobrčić**, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
4. Dr. sc. **Tomislav Stojanov**, University of Nottingham, UK

Potpisnici (abecedno):

5. Dr. sc. **Tome Antičić**, Institut Ruđer Bošković
6. Izv. prof. dr. sc. **Marija Brajdić Vuković**, Institut za društvena istraživanja
7. Prof. dr. sc. **Neven Budak**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
8. Prof. dr. sc. **Hrvoje Buljan**, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu
9. Prof. dr. sc. **Blaženka Divjak**, Fakultet organizacije i informatike, Sveučilište u Zagrebu
10. Dr. sc. **Mladen Domazet**, Institut za političku ekologiju
11. Prof. dr. sc. **Josip Glaurdić**, Université du Luxembourg, Luksemburg
12. Prof. dr. sc. **Ita Gruić Sovulj**, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu

13. Prof. dr. sc. **Željko Ivezić**, University of Washington, SAD
14. Prof. dr. sc. **Dejan Jović**, Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu
15. Izv. prof. dr. sc. **Hrvoje Klasić**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
16. Prof. dr. sc. **Hrvoje Kraljević**, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu
17. Dr. sc. **Dragomira Majhen**, Institut Ruđer Bošković
18. Prof. dr. sc. **Siniša Malešević**, University College, Dublin, Irska
19. Prof. dr. sc. **Guy Paić**, Universidad Nacional Autónoma de México, Meksiko
20. Izv. prof. dr. sc. **Nenad Pavin**, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu
21. Prof. dr. sc. **Darko Polšek**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
22. Doc. dr. sc. **Petra Posedel Šimović**, Agronomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
23. Prof. dr. sc. **Aleksandra Rađenović**, École Polytechnique Fédérale de Lausanne, Švicarska
24. Dr. sc. **Nenad Raos**, znanstveni savjetnik u miru
25. Prof. dr. sc. **Hrvoje Šikić**, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu
26. Prof. dr. sc. **Zvonimir Šikić**, umirovljeni profesor Sveučilišta u Zagrebu
27. Prof. dr. sc. **Aleksandar Štulhofer**, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
28. Prof. dr. sc. **Iva Tolić**, Institut Ruđer Bošković
29. Prof. dr. sc. **Maja Vehovec**, umirovljena znanstvena savjetnica, Sveučilište u Rijeci
30. Prof. dr. sc. **Igor Žutić**, University of Buffalo, SAD

Ovaj dokument je izdan pod licencijom CC BY 4.0
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>